

8. Arvioinnin aakkosia – todistusohjelmalle

Arvioiminen on aina monitahoinen prosessi, ja sitä tulee miettiä jokaisella koulu-kerralla tarkkaillen ja oppilaita ”kuunnellen”. Arvioinnin tapoja on monia. Niin sanotuksi formatiiviseksi arvionniksi kutsutaan jatkuvaa arviointia (tunnista toiseen, vuodesta seuraavaan). Opettaja ikään kuin diagnosoi koko ajan oppilaitaan ja voi jopa testata heitä leikkimielisin pistokokein tai välietapein tuntien lomassa. Summatiivinen arviointi tarkoittaa sitä, että oppilaan tietoja ja taitoja arvioidaan tiettyinä ajankohtana, tietyn aikavälin jälkeen tehdään ikään kuin yhteenveto oppilaan taidoista ts. pidetään kokeet. Formatiiivinen arviointi on kaikkein antoisinta opettajalle, oppilaalle ja hänen vanhemmilleen – siinä opitut asiat näkyvät pienin askelin arjen askareissa. Esimerkiksi: Suomi-koulussa on puhuttu ruumiinosista ja ihmisvartalosta aamulla, illalla lapsi osaa kotona, iltakylvyn yhteydessä, nimetä vartalonsa osia tai kertoa miten jalvoja voi käyttää (heilutella, viskoa, liikuttaa, tukea, ponnistaa). Formatiiivinen arviointi siis on oppimistulosten kartoitusta, ja sen avulla kehitetään koulunkäyntiä haluttuun suuntaan. Summatiivinen arviointi on se, minkä näemme yleensä tavallisten koulujen todistuksesta. Se antaa rungon oppilaan tietotaidoille ja mahdollistaa ikäryhmien vertailun sekä toimii hallinnollisena tukena koulun toiminnalle.

Arvioinnin ei tarvitse olla aina numeerista. Suomi-kouluissa voidaan, lapsien iän ja hyvin heterogeenisten taitojen vuoksi, päätyä sanallisiin, helppolukuisiin, todistuksiin. Toisaalta todistuksissa voi olla yhteinen numeerinen osio ja eriytetty sanallinen arvio oppilaasta. Arvioinnin ei tulisi olla luonteeltaan rankaisevaa, vaan sen tulisi aina kohdentua oppilaan suoriutumiseen. Oppilaan suoriutumista tulee arvioida suhteessa tavoitteisiin, koulun opetussuunnitelmaan, oppilaan henkilökohtaisiin ominaisuuksiinsa sekä monien erilaisten taitojen monipuoliseen huomioimiseen.

Lapsen osaaminen pitää osata tunnistaa ja tunnustaa.

Arviointi ei välttämättä ole Suomi-koulussa etualalla. Koulun toiminnan pääpaino halutaan säilyttää oppilaiden aktivoinnissa ja opetuksen monipuolisuudessa. Arvosanan tavoittelusta ei saa tulla oppilaille pakote ja oppimisen ohjaaja. Todistuksen ja palautteen antaminen on silti ensiarvoista niin hallinnolliselta kuin oppilaan itsensäkin kannalta. Jos oppilas palaa Suomeen, Suomi-koulun todistuksista voi olla hyötyä hänen hakeutuessaan peruskouluun tai jatkokoulutukseen. Todistuksen antaminen luo myös jatkuvuutta opettajien ja opetussuunnitelmien vaihtuessa. Todistus toimii näin koulun ”institutionaalisenä muistina”. Sen avulla voidaan myös seurata perusasioiden hallintaa ja kehittymistä sekä motivoida oppilaita jatkamaan Suomi-koulun käyntiä myös seuraavana lukuvuonna.

Todistus voi olla ulkoasultaan juuri sen Suomi-koulun näköinen ja oloinen, josta oppilas sen saa. Seuraavassa kuitenkin muutamia perusasioita, joiden tulisi käydä ilmi todistuksesta.

- Koulun nimi ja yhteystiedot
- Opinnot, joista todistus annetaan
- Oppilaan nimi (ja mahdollisesti myös syntymäaika)
- Koulunkäyntiaika (lukuvuosi, lukukausi jne.)
- Oppilaan suorittamat kokonaisuudet esimerkiksi kokonaistuntimäärinä (X tuntia/ X tuntimäärästä) tai jonakin muuna ajanmääränä.
- Ryhmän opettajan ja/ tai koulun johtavan opettajan allekirjoitus sekä todistuksen päivämäärä

Liitteenä 5 ja 6 on todistusohjeita, jotka voivat toimia esimerkkinä. Todistukset on tehty alun perin noin 3–12-vuotiaille oppilaille (kutakin ryhmää varten muokaten), joista kukaan ei lue suomea äidinkielenään tai suorita kotiperuskoulun kursseja. Olisi siis hyvä, jos jokainen koulu laatisi koulun tavoitteille ja toiminnalle sopivan, omanlaisensa, todistuksen.

Liite 5: Sveitsin Suomi-koulujen arviointi- ja todistusmallit

Lopuksi

Tämä Suomi-koulujen opettajien käytännön työtä helpottamaan laadittu opas tarjoaa näkemyksiä, kokemuksia, vinkkejä ja ongelmien ratkaisumalleja koulutyöhön. Siinä on kyetty käsittelemään vain rajallinen määrä ilmiöitä, joita jokainen Suomi-koulun opettaja työssään kohtaa. Tärkeää olisi, että opas herättäisi keskustelua ja olisi näin edistämässä Suomi-koulujen toimintaa ja kehitystä

Monikielisten lasten tilanne on aina hieman haasteellinen, niin heidän perheidensä kuin koulumaailman kannalta. Tähän tilanteeseen sisältyy kuitenkin paljon positiivisia seuraamuksia. Lähes poikkeuksetta kielen ja kulttuurien yhteistyöstä syntyy hedelmällisiä ajatuksia ja monia mahdollisuuksia. Tulevaisuuden yhteiskunnat tarvitsevat monikielisiä osaajia, monen kulttuurin kasvatteja jotka osaavat peilata tilanteita ja vaihtoehtoja monipuolisesti ja oikeudenmukaisesti, missä ikinä kulkevatkaan.

Suomi-koulut ovat tärkeitä suunnannäyttäjiä, ja niiden muodostama tilkkutäkki lämmittää joka säällä. Suomi-kouluissa opitut ja harjoitellut kulttuuriosaamisen, kielitietoisuuden ja sosiaalisen kanssakäymisen taidot ovat kultaakin kalliimpia maailman myrskyissä.